

SENTÈNCIA DE 23 DE SETEMBRE DE 2004

- Prescripció extintiva de les obligacions mercantils.**
- **Prescripció extintiva dels crèdits derivats del contracte d'obra.- Prescripció dels crèdits dels artistes i menestrals: determinació del seu àmbit d'aplicació.**
  - **Artista i menestral: concepte.- Prescripcions breus: s'han d'interpretar en sentit estricte.- Interpretació de les lleis d'acord amb la realitat social dels temps actuals.- Fonts del dret civil andorrà**

Reunida la Sala Civil del M.I. Tribunal Superior de Justícia d'Andorra, sota la presidència del M I. Sr. Jean Louis VUILLEMIN, i els magistrats M.I. Sr. Antoni BRUGUERA MANTÉ i M.I. Sr. Joan Manel ABRIL CAMPOY, ha adoptat la resolució següent:

ANTECEDENTS DE FET

I.- El Sr. Manel L.B., titular administratiu del negoci FUSTERIA NICOLAS va formular demanda, de data 14-4-2003, contra els Srs. Albert P.V. i Concepción P.M., en virtut de la qual sol·licitava que es condemnés als defenents a l'abonament de la quantitat de 7.077,52 €, amb més els interessos legals i les costes processals.

La representació processal del Sr. Albert P.V. va oposar-se a la demanda, segons escrit de data 19-5-2003, on sol·licitava, amb caire previ, l'estimació de les excepcions peremptòries de defecte de forma, manca de legitimació passiva i prescripció i, subsidiàriament, en relació al fons, que es desestimés la demanda, amb imposició de les costes processals. En la mateixa data i idèntica representació processal, la Sra. Concepción P.M. va contestar a la demanda i, amb caire previ, va argüir les excepcions de defecte de forma i legitimació passiva, i subsidiàriament, en relació al fons, que es desestimés la demanda, amb imposició de les costes processals.

II.- L'Honorable Batlle va dictar sentència, de data 22-3-2004, essent la seva part dispositiva la que segueix: "DECIDEIX: Que ha de desestimar i desestima la demanda interposada pel Sr. Manel L.B., propietari del negoci FUSTERIA NICOLAS, contra el Srs. Albert P.V. i Concepción P.M., per estimar l'excepció peremptòria de prescripció de l'acció formulada per aquests darrers, i ha

de condemnar i condemna el demandant a pagar la totalitat de les costes judicials, inclosos honoraris d'advocat i procurador de la part demandada, a acreditar en període d'execució de sentència".

III.- La part agent va interposar recurs d'apel·lació contra la sentència d'instància i, en data 7-6-2004, va presentar llur escrit de conclusions on sol·licitava, pels arguments en ell continguts, la revocació de la sentència.

Per el contrari, la part apel·lada, en el seu escrit de contesta a les conclusions, de data 28-6-2004, va sol·licitar la confirmació de la sentència i la imposició de les costes processals a la part recurrent.

Ha actuat com a magistrat ponent el M.I. Sr. Joan Manel ABRIL CAMPOY.

FONAMENTS DE DRET

I.- L'eix central i únic del recurs d'apel·lació que formula la part agent es dirigeix a combatre l'estimació de l'excepció peremptòria de prescripció portada a terme per la sentència d'instància. En efecte, la sentència d'instància considera que esdevé d'aplicació la prescripció triennial contemplada a les Constitucions i altres drets de Catalunya, Volum I, Llibre VII, Títol II, De Prescriptions, Constitució IV, pels crèdits relatius als pagaments dels serveis dels menestrals i artesans i no la prescripció de trenta anys, prevista a l'usatge omnes causae (Llibre VII, títol II, constitució 2ª del volum 1r de les Constitucions i altres drets de Catalunya).

Front a aquesta consideració de la sentència recorreguda, la part agent entén que esdevé d'aplicació el termini de prescripció de trenta anys, atès que no es tracta d'una compravenda mercantil ni de béns mobles, sinó un contracte d'obra i, per consegüent, conforme a la sentència d'aquesta Sala de 13-4-2000, seria d'aplicació el termini general o de trenta anys, a la vegada que afegeix que els breus terminis de prescripció mereixen una aplicació restrictiva i no com ho fa la sentència que ara s'impugna. En segon terme, i quant al fons de l'afer, manifesta que s'ha provat la realització dels treballs l'any 1995 a la propietat del Sr. Albert P.V. i per encàrrec de la Sra. Concepció P.M., sense que cap dels codefenents hagi aportat proves dels possibles defectes dels treballs realitzats.

II.- Establertes les anteriors consideracions, s'ha de posar de manifest, com a qüestió prèvia, que la sentència d'aquest Tribunal Superior de 13-4-2000 no examina l'excepció de prescripció triennial dels crèdits dels artesans o menestrals, sinó que es limita, per imperatiu del deure de congruència, a analitzar l'excepció de prescripció que es va sotmetre a la seva consideració, que és la de la prescripció triennial, derivada de l'existència d'una relació mercantil, on el recurrent adduïa que aquesta prescripció triennial es projecta no solament sobre les vendes mercantils o de béns mobles, sinó també a les transaccions mercantils, fins i tot entre comerciants i particulars si la relació es situa en el marc de l'activitat professional del comerciant. I és a partir d'aquestes coordenades que s'ha d'examinar la doctrina establerta pel Tribunal Superior de Justícia. Així, s'estableix que el termini de prescripció de la venda de béns mobles o relacions mercantils és de tres anys i el que, a continuació, efectua la sentència és estudiar la natura del contracte que vincula a les parts per a concloure si és o no mercantil. I, aleshores, conclou que entre les parts es va establir una relació derivada d'un contracte d'obra, en el marc d'una activitat artesana, i que aquesta relació no té a veure amb l'activitat professional del comerciant. En aquest ordre d'idees, la sentència de 13-4-2000 va dictaminar que al tractar-se d'un contracte d'obres entre un artesà i un client comercial, però fora de l'activitat pròpia d'aquest darrer, la relació era civil i no mercantil i el termini de prescripció aplicable el de 30 anys. I cal fer notar que, en cap moment, la sentència estudia l'objecte i l'àmbit d'aplicació de la prescripció triennial que ara s'al·lega, referent als crèdits dels menestrals i artesans, tota vegada que la mateixa no fou objecte de debat i, per tant, restava exclosa de la controvèrsia i vetat el seu anàlisi d'acord amb el deure de congruència que subjecta als Tribunals civils.

Per tant, l'argumentació referent a la sentència prèvia d'aquesta Sala de 13-4-2000, al·legant la resolució d'un cas idèntic, ha de ser refusada en atenció a les consideracions abans realitzades.

III.- Resta ara per prendre en consideració si el termini de tres anys esdevé aplicable al cas que ens ocupa i si els terminis breus de prescripció han de ser aplicats amb caire restrictiu.

Així, s'ha de posar de manifest que el sistema de fonts del dret andorrà es troba integrat, en primer terme, com ja va advertir aquesta Sala, per les anomenades lleis

pàtries o pròpies; en segon terme, pel costum, que ha desplaçat en diferents ocasions l'aplicació del dret comú (vgr. els pactes successoris admesos per la praxis consuetudinària i refusats pel dret romà) i, en darrer terme, el dret comú, integrat com deia Mieres pel dret canònic i el dret romà (*Apparatus supra constitutionibus Cathaloniae*, VIII, cap. II, núm. 41). Així, resulta que el sistema de fonts s'estructura de manera jeràrquica i, per consegüent, esdevé d'aplicació en primer lloc les normes pròpies o pàtries; en el seu defecte el costum sempre que concorrin els seus pressupòsits ("rationabilis et legitime sit praescripta" Decretals de Gregori IX, *De Consuetudine*) i, en darrer lloc, el dret comú, format pel dret canònic i romà. I convé ara recordar que dins de les anomenades lleis pròpies s'ha d'incloure el dret català anterior al Decret de Nova Planta, contingut essencialment en les Constitucions i altres Drets de Catalunya de 1704 (cfr. cfr. Sentència del Jutge d'Apel·lacions de 8-7-1954, 20-12-1956, i 8-7-1965, així com l'Aute de 14-5-1963. També aquest Tribunal Superior ha refermat aquest criteri en les seves sentències de 30-11-2000, 29-4-1999, 18-1-1996 i 15-6-1995 i, igualment, participa d'aquest criteri la doctrina -PALLEROLA *El Principado de Andorra y su constitución política*, Lleida, 1912, pàg. 183 i VIÑAS I FARRÉ *Dret Internacional Privat del Principat d'Andorra*, Vol. I, Barcelona, 2002, pàgs. 24 i 25).

Nogensmenys el que s'acaba d'asseverar, l'aplicació de les Constitucions i altres drets de Catalunya de 1704 no es pot portar a terme de forma mecànica, sinó que, com a tota norma legal, s'ha d'aplicar d'acord amb la realitat social a la qual va destinada, el que exigeix tenir present la realitat social de les Valls d'Andorra del segle XXI, i, en consonància, amb la finalitat que es persegueix amb la norma (interpretació teleològica), de manera que la literalitat de la norma s'ha de posar en relació no solament amb la finalitat cercada sinó també amb la realitat social en la qual ha de ser aplicada. Aquestes consideracions sobre hermenèutica legal, pròpies d'una interpretació objectiva, que cerca el sentit de la norma i no el del legislador, permet als Tribunals aplicar les normes legals i vigents, sense necessitat de reformar-les en tots aquells casos en els quals la realitat evoluciona i canvia, adaptant-les amb els paràmetres hermenèutics abans esmentats a la realitat social del segle XXI.

Doncs bé, en el cas que ara ens ocupa, es tracta de determinar l'àmbit d'aplicació objectiu de la Constitució quarta del Títol II del Llibre VII del Volum I de les Constitucions i altres drets de Catalunya, referent

a la prescripció dels crèdits dels artesans i menestrals, tota vegada que segons aquesta Constitució aquests crèdits prescriuen als tres anys, excepte si tenen carta o albarà (Vegeu en aquest sentit, BORRELL I SOLER Dret Civil vigent a Catalunya, I, 1923, pàgs. 317 i 318 i BROCA I AMELL Instituciones del Derecho Civil Catalán Vigente, I, Barcelona, 1866, pàg. 140). En conseqüència, es tracta d'analitzar que s'ha d'entendre per artesà o menestral i si el supòsit que ara s'ha de resoldre pot encabir-se en aquesta dicció de la norma legal, en el benentès que ha de ser interpretada en consonància amb els criteris abans indicats, de forma que la seva literalitat s'ha d'acomodar amb la finalitat que la norma persegueix i amb la realitat social del segle XXI de les Valls d'Andorra.

IV.- Així, la part agent reclama el cobrament d'una quantitat de diners fruit de la fabricació i instal·lació de mobles, escala, armaris i parquet. No qüestiona, la part recurrent la manca de carta o albarà admesa per la sentència d'instància, i que impedeix el joc de l'excepció a la prescripció triennial, com és de veure del seu escrit de conclusions, i, abans de procedir a analitzar si esdevé incardinable aquest treball de fusteria en el si de la Constitució IV, convé indicar que l'aplicació restrictiva de la prescripció es fonamenta en el fet que la mateixa és una institució que avantposa la seguretat jurídica a la justícia i, per això, quan transcorreguts els terminis marcats pel legislador, s'intenta l'exercici d'un dret de crèdit, aquest es refusat si s'al·lega l'excepció de prescripció. Aquesta natura de la institució fa que s'hagi d'aplicar de forma estricta, més que restrictiva, impeding l'aplicació extensiva de la mateixa a supòsits no contemplats pel legislador, a la vegada que exigeix que les situacions definides s'incardinin sense necessitat de forçar la llei en els diversos terminis de prescripció especials o abreuats que estableix el legislador, de manera que quan així no sigui, esdevindrà aplicable el termini general o usatge omnes causae. Però en cap cas això significa que els terminis de prescripció abreuats hagin de cedir a favor del general, quan la situació que s'examina s'adequa amb la finalitat de la norma i amb la lletra de la llei interpretada segons la realitat social actual. I això, atès que avui en dia el propi legislador andorrà ha fixat en les seves intervencions legislatives terminis de prescripció curts o de tres anys, a la vegada que la realitat social actual demana la reducció dels terminis generals de trenta anys, tota vegada que el tempus actual i el ritme de les transaccions, fins i tot les civils, dista molt de ser el mateix que es portava a terme el segle XVIII, com ha succeït recentment en ordenaments jurídics del nostre

entorn, que han substituït el termini general de trenta anys per un més reduït de deu anys (cfr. Primera Llei del Codi Civil de Catalunya).

Establertes les anteriors precisions, s'ha d'assenyalar que per menestral es pot entendre aquella persona que desenvolupa un art o ofici, fonamentalment manual. D'aquí que sigui habitual la definició en els diccionaris, tant de la llengua castellana com catalana, de menestral com la persona que practica o professa un art mecànic. I, des d'aquesta òptica, s'ha d'entendre que el treball de confecció de mobles, escala, interiors d'armaris amb fusta es pot conceptuar des de la literalitat de la norma i en relació a la societat andorrana del segle XXI com una activitat que s'encabeix dins del que es considera feina d'artesà o menestral. És més, com a criteri orientatiu, s'ha de dir que el Tribunal Suprem espanyol, en la seva sentència de 31-10-1953, on es va resoldre conforme al dret català i amb fonament en la Constitució IV, títol II, del Llibre VII del Volum I de les Constitucions i altres drets de Catalunya, va apreciar que per artista o menestral s'ha d'entendre no solament a qui desenvolupa un ofici mecànic, sinó també a qui executa científicament un treball i als professionals de tot art o ciència.

I arribats a aquest punt, convé afegir que la finalitat de la norma abona també aquesta conclusió, perquè el termini de prescripció de tres anys es fixa amb la intenció d'establir un termini breu per a la reclamació del preu o honoraris derivats del treball personal o efectuat de forma directa, fins i tot amb subministrament de material, com aquí succeeix, a la vegada que la definició de menestral i artesà que s'empra en la sentència d'instància, coincidint amb la d'aquesta Sala, no ha estat objecte d'impugnació per part del recurrent, esdevenint la mateixa adequada a la lletra de la llei, a la finalitat de la mateixa i a la realitat social on s'ha d'aplicar la norma.

Les anteriors consideracions signifiquen el rebuig d'aquest greuge d'apel·lació i fa inviable l'examen de l'altre motiu, atès que aquest darrer fa referència al fons de l'afer i precisaria, de mode ineludible, que l'excepció peremptòria de prescripció hagués fracassat; el que no ha succeït.

V.- La desestimació del recurs d'apel·lació es tradueix, en matèria de costes processals, en la imposició a la part recurrent de les costes d'aquesta alçada (arg. Codi 7,51,5).

Vistos la legislació vigent i els Usos i Costums aplicables al present cas,

La Sala Civil del M.I. Tribunal Superior de Justícia d'Andorra,

DECIDEIX

DESESTIMAR el recurs d'apel·lació formulat pel Sr. Manel L.B., com a titular del negoci FUSTERIA NICOLAS, contra la sentència de data 22-3-2004, dictada per l'Honorable Batlle, i confirmar de forma íntegra la seva part dispositiva. S'escau imposar a la part recurrent les costes processals d'aquesta alçada.

Així per aquesta nostra resolució, de la qual en serà tramés testimoni a l'Hble. President de la Batllia, per al seu coneixement i als efectes escaients, definitivament jutjant, ho pronunciem, manem i signem.-